نفت و انرژی

آمار تولید نفت ایران همچنان افزایشی است

گزارش منابع ثانویه اوپک نشان می‌دهد که ایران در ماه ژوئن (خرداد - تیر) ۳ میلیون و ۲۵۱ هزار بشکه نفت خام تولید کرده که ۱۳ هزار بشکه بیشتر از ماه مه ۲۰۲۴ (اردیبهشت - خرداد) بوده است.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نفت، گزارش ماه ژوئیه اوپک که روز چهارشنبه (۲۰ تیر) منتشر شد نشان می‌دهد براساس گزارش منابع ثانویه در ماه ژوئن (خرداد - تیر)، ۱۲ عضو این سازمان ۲۶ میلیون و ۵۶۶ هزار بشکه نفت تولید کردند که ۸۰ هزار بشکه کمتر از ۲۶ میلیون و ۶۴۶ هزار بشکه ماه مه است. براساس گزارش ماه ژوئن اوپک، پس از عربستان با تولید روزانه ۸ میلیون و ۹۳۴ بشکه و عراق با تولید روزانه ۴ میلیون و ۱۸۹ هزار بشکه، ایران با تولید روزانه ۳ میلیون و ۲۵۱ هزار بشکه جایگاه سومین تولیدکننده این سازمان را حفظ کرد. براساس گزارش منابع ثانویه، ایران در ماه ژوئن (خرداد - تیر) ۳ میلیون و ۲۵۱ هزار بشکه نفت خام تولید کرده که ۱۳ هزار بشکه بیشتر از ماه مه ۲۰۲۴ (اردیبهشت - خرداد) بوده است.

براساس این گزارش، تولید پنج عضو این سازمان در دوره مورد بررسی با افزایش همراه بود که بیشترین افزایش تولید با ۲۴ هزار بشکه در روز، مربوط به لیبی است. ایران، ونزوئلا و لیبی از توافق کاهش عرضه ائتلاف تولیدکنندگان عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) و غیراوپک (اوپک‌پلاس) معاف هستند. براساس تازه‌ترین گزارش ماهانه اوپک، قیمت نفت خام سنگین ایران در ماه ژوئن، نسبت به ماه مه ۲۰۲۴، ۴۸ سنت معادل ۰.۶ درصد کاهش یافته است. قیمت نفت خام سنگین ایران در ماه ژوئن ۲۰۲۴، ۸۳ دلار و ۶۵ سنت ثبت شد، درحالی که این رقم در مه ۲۰۲۴، ۸۴ دلار و ۱۳ سنت برای هر بشکه بود.

میانگین قیمت نفت خام سنگین ایران در سال ۲۰۲۴، ۸۳ دلار و ۴۵ سنت بوده است. قیمت سبد نفتی اوپک هم در ماه ژوئن ۲۰۲۴ به ۸۳ دلار و ۲۲ سنت برای هر بشکه رسید که ۳۷ سنت (۰.۴ درصد) کمتر از ماه مه ۲۰۲۴ است. براساس تازه‌ترین گزارش ماهانه دبیرخانه اوپک (ژوئیه)، تقاضای جهانی نفت خام برای سال ۲۰۲۴ با ۲ میلیون و ۲۵۰ هزار بشکه افزایش روزانه همراه خواهد بود. مجموع تقاضای نفت جهان برای سال ۲۰۲۴، ۱۰۴ میلیون و ۴۶۰ هزار بشکه پیش‌بینی شده، درحالی‌که این رقم در برآورد گزارش ماه می برای ماه مه بدون تغییر بوده است. اوپک در گزارش ماهانه خود همچنین پیش‌بینی کرد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ روزانه یک‌میلیون و ۸۵۰ هزار بشکه افزایش یابد و به مجموع ۱۰۶ میلیون و ۳۱۰ هزار بشکه در روز برسد.

افزایش ۴۰۰۰ مگاواتی مصرف برق کشور معادل مصرف برق خراسان بزرگ

مدیرعامل شرکت توانیر با اشاره به اوج مصرف ۷۷ هزار و ۵۱۴ مگاواتی شبکه برق کشور که یک رکورد تازه در این زمینه محسوب می‌شود، گفت: این میزان، معادل مصرف برق ۳ استان خراسان رضوی، شمالی و جنوبی است.

به گزارش زمان به نقل از پایگاه خبری توانیر، مصطفی رجبی مشهدی افزود: افزایش با این شدت مصرف برق که در پی استفاده نادرست از وسایل سرمایشی ایجاد می شود، به شبکه‌های برق فشار زیادی وارد می‌کنند و در عین حال که همکاران ما در بخش‌های مختلف تلاش می‌کنند تا برق با بهترین کیفیت و به صورت پایدار به تمام نقاط کشور به ویژه نواحی گرمسیری جنوبی برسانند، همراهی مردم یقینا مکمل خوبی برای تلاش‌های بی‌وقفه صنعت برق در خدمت‌رسانی به همه مشترکان خواهد بود.

حجم معاملات روزانه در بورس انرژی از ۴۰ میلیون مگاوات ساعت گذشت

حجم معاملات روزانه برق در بورس انرژی به ۴۱ میلیون و ۶۱۵ هزار و ۳۶۲ مگاوات ساعت با متوسط قیمت یک‌هزار و ۲۰۱ ریال رسید.

به گزارش زمان به نقل از وزارت نیرو، گزارش‌ها حاکی از آن است که از ابتدای معاملات شرکت‌های توزیع در تابلوی برق بورس انرژی تا چهارشنبه (۲۰ تیرماه) تعداد ۲۶ نیروگاه دولتی و ۳۵ نیروگاه خصوصی مشغول عرضه برق بوده‌اند و در این مدت در مجموع ۳۸۷۰ معامله توسط ۳۹ شرکت توزیع نیروی برق رقم خورد. همچنین حجم معاملات روزانه به ۴۱ میلیون و ۶۱۵ هزار و ۳۶۲ مگاوات ساعت با متوسط قیمت یک‌هزار و ۲۰۱ ریال، حداقل نرخ ۸۵۰ ریال و نرخ معاملات به حداکثر قیمت یک‌هزار و ۳۹۰ ریال رسید. در روز چهارشنبه (بیستم تیرماه) حداکثر قیمت بورس به یک‌هزار و ۳۴۰ ریال برای هر کیلووات ساعت رسید که نسبت به روز قبل خود ۹ درصد رشد را تجربه کرد. همچنین حداقل قیمت در ۲ روز سه‌شنبه و چهارشنبه (۱۹ و ۲۰ تیرماه) از یک‌هزار و ۲۰۰ ریال به یک‌هزار و ۱۷۰ ریال رسید که با سه درصد کاهش همراه بود. گزارش‌ها حاکی از آن است که در روز نوزدهم تیرماه حجم معاملات روزانه به ۲۹۵ هزار و ۲۰۶ کیلووات ساعت رسید.

مدیرعامل صندوق ملی مسکن خبر داد:

اقشار حمایتی با ۱۰۰ میلیون تومان خانه‌دار می‌شوند

مدیرعامل صندوق ملی مسکن با اعلام این که اقشار حمایتی با ۱۰۰ میلیون تومان خانه‌دار می‌شوند، گفت: افزایش وام نهضت ملی مسکن برای کاهش آورده متقاضیان انجام شد.

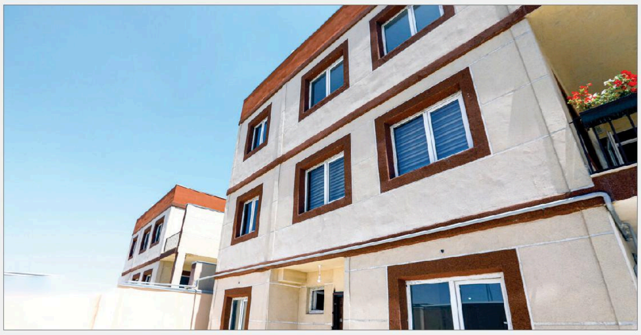

به گزارش سرویس اقتصادی زمان، محمدرضا مهدیار اسماعیلی در نشست خبری با اشاره به آغاز ۲,۷ میلیون واحد مسکونی در کشور، اظهار کرد: تاکنون حدود ۷۰۰ هزار واحد افتتاح شده است. وی ادامه داد: برای این پروژه‌ها تاکنون ۴۰۰ هزار میلیارد تومان شامل ۲۳۴ همت آورده متقاضیان، ۱۳۷ همت منابع بانکی و ۳۰ همت منابع صندوق ملی مسکن و سایر سازمان های همکار از جمله سازمان ملی زمین و مسکن، شرکت عمران شهرهای جدید، بنیاد مسکن و شرکت بازآفرینی شهری ایران تامین شده است. وی با بیان اینکه هر سایت مسکن که بهره برداری می شود به سیستم آب و فاضلاب است، افزود: برای اداره هزینه‌های ساخت مسکن و تورم تحمیلی ۲۰۰۰ همت صرف خرید فولاد شده است. از سوی دیگر برای آسانسورهای بخشی از واحدهای مسکن مهر ۷۹۰ میلیارد تومان از محل منابع صندوق ملی مسکن پرداخت شده است. همچنین یک همت بابت قرض الحسنه اقشار کم درآمد پرداخت شده است. وی یادآور شد: این مبلغ برای پروژه های با پیشرفت بالای ۷۰ درصد هزینه شده است. مدیرعامل صندوق ملی مسکن از خرید فولاد و سیمان برای مدیریت افزایش تورم واحدهای نهضت ملی مسکن یاد کرد و گفت: سال قبل خرید فولاد عملیاتی شد و امسال نیز خرید سیمان انجام می شود. تاثیر این دو نهاده ساختمانی در تورم ساخت و ساز حدود ۷۰ درصد است. اسماعیلی از امضای ۲۸۰ همت قرارداد تسهیلات نهضت ملی مسکن برای ۸۰۰ هزار واحد خبر داد و افزود: تاکنون ۱۴۰ همت وام برای این پروژه ها پرداخت شده است. وی با اشاره به نیاز ۱۰۰۰ همت منابع مالی برای ساخت واحدهای نهضت ملی مسکن خبر داد و گریزی به سامانه خودنویس زود و اضافه کرد: تمام منابع مالی مورد نیاز این سامانه را صندوق ملی مسکن تامین کرده تا قراردادهای بین موجر و مستأجر رایگان شود.

مدیرعامل صندوق ملی مسکن در پاسخ به پرسش تسنیم مبنی بر قیمت تمام شده ساخت هر مترمربع واحدهای نهضت ملی مسکن و چرایی افزایش سقف وام این طرح به ۸۰۰ میلیون تومان، گفت: قیمت تمام شده پروژه‌هایی که امروز به اتمام رسیده بسته به شهرهای مختلف بین ۸ تا ۱۱ میلیون تومان است که با احتساب وام ۵۵۰ میلیون تومانی ساخت یک واحد حدود یک میلیارد تومان هزینه دارد. مهدیار اسماعیلی ادامه داد: آورده متقاضیان گروه های حمایتی با توجه به پرداخت وام قرض‌الحسنه از سوی دولت، بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ میلیون تومان خواهد بود. وی درعین حال افزود: برای پروژه‌هایی که امروز آغاز شده و قرار است در سال جاری و سال آینده تکمیل شود با توجه به تورم، رقم تسهیلات را افزایش دادیم. این کار با دو هدف جبران بخشی از تورم فرآیند ساخت و کاهش آورده متقاضیان عملیاتی شد. در واقع هدف ما از این کار بهبود شرایط مردم در نهضت ملی مسکن بوده است. وی بیان کرد: در رابطه با قیمت تمام شده ساخت واحدهایی که به تازگی شروع شده نیز معاونت مسکن و ساختمان باید عدد دقیق اعلام کنند. به گفته وی، با افزایش سقف وام نهضت ملی مسکن به ۸۰۰ میلیون تومان حدود ۳۰ درصد به اقساط ماهانه بازپرداخت تسهیلات افزوده می شود.

رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی خواستار شد؛

روشن شدن تکلیف نیروهای شرکتی در دولت چهاردهم

یک مقام مسئول کارگری خواستار ساماندهی نیروهای شرکتی و قراردادی در دولت چهاردهم شد و گفت: نمایندگان کارگری باید در جلسات شورای عالی اشتغال و تامین اجتماعی حضور یابند و در جریان تصمیم‌گیری‌های مربوط به کارگران قرار گیرند.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، فتح الله بیات در ارزیابی مطالبات جامعه کارگری از دولت چهاردهم اظهار کرد: آقای پزشکیان در زمانی که در مجلس حضور داشتند سالها همکاری آقای محجوب در فراکسیون کارگری مجلس بودند و در کنار کارگران بودند و از آنها حمایت کردند. اکنون هم که به عنوان رئیس جمهور انتخاب شده‌اند، قطعا می‌توانند در اجرای قوانین مربوط به حوزه کارگری و رفع موانع و مشکلات کارگران کمک کنند.وی ایجاد اشتغال پایدار، ساخت مسکن کارگری، امنیت شغلی، حقوق و دستمزد، رعایت اصل سه‌جانبه‌گرایی و احیای شورای عالی تامین اجتماعی را از مهم‌ترین خواسته‌های جامعه کارگری برشمرد و ابراز امیدواری کرد در دولت چهاردهم این مطالبات محقق شود. به گفته بیات، جامعه کارگری سالهای سال است که دغدغه عدم امنیت شغلی را دارد و طبق آمارها بیش از ۹۶ درصد کارگران با قراردادهای موقت و کوتاه مدت مشغول کارند.رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی افزود: نداشتن امنیت شغلی، معیشت کارگران را دچار مخاطره می‌کند زیرا وقتی کارگر فاقد امنیت شغلی باشد، از لحاظ معیشتی هم در مضیقه است و در تامین معاش خانواده و هزینه‌های زندگی دچار مشکل خواهد شد.این مقام مسئول کارگری در ادامه بر لزوم روشن شدن تکلیف نیروهای شرکتی تاکید کرد و گفت: در دولت سیزدهم طرح‌های خوبی مطرح شد ولی بعضی از آنها به نتیجه نرسد و نیمه کاره رها شد. طرح ساماندهی کارکنان دولت و نیروهای شرکتی و قراردادی عقیم ماند و امیدواریم در دولت چهاردهم به سر و سامان برسد.وی گفت: یکی از درخواست‌های کارگرانی که به شکل پیمانکاری مشغول فعالیت هستند، حذف شرکت‌های پیمانکاری نیروی انسانی و انعقاد قرارداد مستقیم با کارفرمای اصلی است. طبعا دلالان و واسطه‌ها در این شرکت‌ها باید حذف و این شرکت ها برچیده شوند. بیات در عین حال بر تداوم طرح‌هایی همچون احیای کارخانه‌های راکد و تعطیل و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار که بازمانده از دولت سیزدهم است،تاکید کرد.رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی رعایت اصل سه جانبه گرایی را از دولت چهاردهم خواستار شد و گفت: هر تصمیمی که در خصوص امور کارگری و بازنشستگی گرفته می‌شود، نیازمند اخذ نظرات جامعه کارگری و تشکلات کارگری است. اما متاسفانه در مسایلی که مربوط به حوزه کارگران است می‌بینیم که کارگران و نمایندگان آنها نقشی ندارند. لایحه افزایش سن بازنشستگی بدون مشورت و نظرات و پیشنهادات تشکل‌های کارگری به تصویب رسید و امیدواریم دولت چهاردهم اصلاح چنین رویه‌هایی را در دستور کار قرار بدهد. وی گفت: آقای پزشکیان پنج دوره در مجلس و جریان قانونگذاری بوده‌اند و قوانین را به خوبی می‌شناسند، بنابر این با توجه به روحیه دادخواهی و عدلت طلبی و انصافی که دارند، انتظار داریم در حوزه اصلاح قوانین مربوط به کارگران از جمله قانون کار و قانون افزایش سن بازنشستگی که یکباره و بدون کار کارشنلسی انجام شد، اقدام شایسته انجام دهند.این مقام مسئول کارگری خواستار پرداخت مطالبات و بدهی‌های سازمان تامین اجتماعی شد و گفت: اگر رئیس جمهور در بحث بودجه هر سال بدهی سازمان تامین اجتماعی را در ردیف بیاورند، ظرف چند سال تمام بدهی‌های سازمان پرداخت می‌شود. حقوق و دستمزدها با نرخ تورم سر به سر می‌شود و قدرت خرید با واقعی شدن دستمزدها به جامعه کارگری بازمی گردد. بیات در پایان گفت: کارگران ستون فقرات تولید هستند و کمترین خواسته آنها بها دادن به جامعه شریف و زحمتکش کار و تولید است. نمایندگان کارگری با در جلسات شورای عالی اشتغال و هیات امنای تامین اجتماعی و بسیاری دیگر از شوراها حضور داشته باشند و در جریان تصمیم‌گیری‌ها قرار گیرند.

بانک جهانی ادعای تحویل زمین سوخته به دولت جدید را رد کرد

جدیدترین گزارش بانک جهانی از وضعیت مطلوب شاخص های کلان اقتصاد ایران در آستانه تشکیل دولت جدید خبر می دهد و ادعای زمین سوخته را که برخی رسانه ها مطرح می کنند رد می کند.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، درحالی که برخی جریان های رسانه ای عملکرد دولت آیت الله رئیسی را زیر سوال می برند و سعی دارند چنین وانمود کنند رئیس جمهور جدید زمین سوخته ای را تحول می گیرد جدیدترین گزارش منتشر شده از سوی بانک جهانی از افزایش رشد اقتصادی، کاهش تورم و مهار فقر و به طور کلی بهبود شاخص های کلان اقتصاد ایران در دولت شهید رئیسی خبر می دهد. بر اساس برآوردهای این نهاد بین المللی،اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۲ رشد ۵ درصدی داشته و انتظار می رود در سال ۱۴۰۳ نیز رشد ۳,۲ درصد را تجربه کند. بخش نفتی ایران در سه سال متوالی رشد دو رقمی داشته در سال ۱۴۰۰ رشد ۱۰,۱ درصدی، در سال ۱۴۰۱ رشد ۱۰ درصدی و در سال ۱۴۰۲ رشد ۱۷,۱ درصدی داشته است. همچنین انتظار می رود در سال ۱۴۰۳ نیز رشد این بخش به ۵ درصد برسد. بخش غیرنفتی هرچند رشد کمتری داشته اما طی سه سال گذشته همچنان بالای ۳ درصد رشد داشته است. در سال گذشته رشد این بخش به ۳,۸ درصدی رسید و انتظار می رود در سال جاری نیز رشد ۳ درصدی را تجربه کند. صادرات کالا و خدمات ایران در سال ۱۴۰۲ با رشد ۱۵,۴ درصدی مواجه شده و واردات در این سال تنها ۱,۶ درصد رشد کرد. پیش بینی شده است رشد صادرات در سال ۱۴۰۳ به ۷,۱ درصد و واردات به ۱,۸ درصد برسد. تورم حدود ۵۰ درصد در دولت سیزدهم نزولی شده و در سال ۱۴۰۲ به ۴۰,۷ درصد کاهش یافته است. این نهاد بین المللی انتظار دارد نرخ تورم ایران در سال ۱۴۰۳ باز هم کاهش یابد و به ۳۵,۳ درصد برسد.تراز حساب های جاری در این دولت همچنان مثبت بوده و در سال ۱۴۰۲ به معادل ۲,۹ درصد تولید ناخالص داخلی رسیده است. این رقم برای سال ۱۴۰۳ نیز معادل ۲,۷ درصد تولید ناخالص داخلی پیش بینی شده است. نرخ بیکاری یکی از شاخص های مهم در ارزیابی صحت و سلامت هر اقتصاد محسوب می شود. نرخ بیکاری در دولت سیزدهم تک رقمی بوده و روندی نزولی را طی کرده است. در سال ۱۴۰۲ نرخ بیکاری ایران به ۸,۱ درصد کاهش یافته که طی سال های اخیر سابقه نداشته است. بانک جهانی در بخش دیگری از گزارش خود به موفقیت دولت ایران در کاهش شکاف طبقاتی اشاره کرده است. بر اساس این گزارش در نتیجه سیاست های دولت مثل توزیع یارانه نقدی و برنامه های حمایتی دیگر ۶,۵ میلیون نفر طی سه سال گذشته از فقر رهایی یافته اند و ضریب جینی به ۰,۳۴ کاهش یافته است.

آغاز فراخوان ثبت‌نام خودروهای فرسوده

رییس ستاد نوسازی ناوگان حمل و نقل از آغاز فراخوان ثبت‌نام خودروهای فرسوده از دیروز (شنبه، ۲۳ تیر ماه) خبر داد.

به گزارش زمان به نقل ازسازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو)، «مهران سالاریه» در این باره گفت: مالکان خودروهای فرسوده می‌توانند در سامانه نوسازی ناوگان خودروهای فرسوده به نشانی nnhk.ir ثبت‌نام کنند تا در اولویت طرح‌های جایگزینی خودروسازان یا اعطای تسهیلات جایگزینی قرار بگیرند. وی افزود: مالکان خودروهای فرسوده سواری، سنگین و موتورسیکلت‌ها به‌جز خودروهای دولتی و تاکسی‌ها، پس از مراجعه به سایت ستاد نوسازی ناوگان حمل و نقل در بخش «فراخوان ثبت‌نام خودروهای فرسوده» و وارد کردن اطلاعات متقاضی و خودرو فرسوده خود از بخش «ثبت نیازمندی‌ها» نوع طرح خود اعم از نقدی، جایگزینی نقدی، تسهیلاتی یا لیزینگی را انتخاب کرده و پس از مشخص کردن زمان و بازه قیمتی وسیله نقلیه جایگزین خود، درخواست خود را ثبت نهایی کنند. به گفته رییس ستاد نوسازی ناوگان حمل و نقل، متقاضیان ثبت‌نام شده به مرور با توجه به طرح و شرایط انتخابی خودرو آنها اسقاط و در صورت درخواست با فراهم شدن تسهیلات لازم خودرو جایگزین دریافت خواهند کرد. وی بیان‌داشت: بر اساس آیین‌نامه ماده ۱۰ قانون ساماندهی صنعت خودرو، سن فرسودگی خودروهای شخصی بنزینی، گازسوز، دوگانه سوز و دیزلی ۲۰ سال، هیبریدی ۲۳ سال و برقی ۲۵ سال است. همچنین این سن برای خودروهای عمومی بنزینی، گازسوز، دوگانه‌سوز و دیزلی ۱۲ سال، هیبریدی ۱۵ سال و برقی ۲۰ سال است.سالاریه ادامه‌داد: همچنین سن فرسودگی مینی‌بوس‌های دیزلی ۱۲ سال، پایه گازسوز ۱۵ سال و برقی ۲۰ سال، اتوبوس‌های برون‌شهری ۱۵ سال و اتوبوس‌های درون‌شهری دیزلی ۱۰ سال، پایه گازسوز ۱۲ سال و برقی ۲۰ سال تعیین شده است. به گفته وی، سن فرسودگی انواع وانت ۱۵ سال، کامیون، کامیونت و کشنده ۲۵ سال و موتورسیکلت‌های بنزینی کاربراتوری ۶، بنزینی انژکتوری ۱۲ و برقی ۱۵ سال است. رییس ستاد نوسازی ناوگان حمل و نقل تصریح‌کرد: بر اساس همین آیین‌نامه، آن دسته از خودروهای فرسوده که در سامانه ستاد نوسازی ناوگان حمل و نقل ثبت‌نام کرده و برای اسقاط اعلام آمادگی کرده‌اند، حداکثر تا پنج سال و زمان ایجاد شرایط لازم و اعطای تسهیلات مزبور از طریق سامانه از محدودیت‌های مربوط به خودروهای فرسوده، موضوع ماده (۸) قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶، مستثنی هستند. این دسته از خودروها به پلیس راهور معرفی می‌شوند تا از سال آینده توسط سامانه‌های پلیس جریمه و اعمال محدودیت تردد نشوند.

سرمقاله

نفت، عامل اصلی تورم در ایران؟

محمد کاوه باغبادرانی

عواملی مانند وابستگی بودجه به نفت، وابستگی درآمدهای نفتی به متغیرهای برون‌زا و فقدان قاعده مالی و ناکارایی سیاست‌های پولی، موجب شده است، عنصر نفت و درآمدهای نفتی به اصلی‌ترین عامل بی‌ثباتی اقتصاد ایران و تورم زایی تبدیل شود.

آن چیزی که با شروع هر سال جدید باید مورد اهتمام جامعه نخبگانی و مسئولین قرار بگیرد، نامی است که به‌عنوان خط استراتژیک حرکت، توسط مقام معظم رهبری بر آن نهاده می‌شود. در شرایطی مهار تورم و رشد تولید موردتوجه قرار گرفته است که یقینا نمی‌توان از جایگاه ایران در دنیای انرژی (نفت و گاز) چشم‌پوشی کرد. افزون بر این امر که لازم است ارتباط تورم و تولید با یکدیگر بررسی شود، خط‌مشی ایران نیز در استفاده از جریان نقدینگی ناشی از صادرات نفت و گاز باید به‌وضوح ترسیم شود. افزایش تولید و رشد اقتصادی به‌عنوان یکی از هدف‌های اصلی اقتصاد کلان کشور دارای اهمیت ویژه است. عامل‌های گوناگونی ازجمله سرمایه، پیشرفت تکنولوژی و نیروی کار بر این متغیر اثرگذار هستند. متغیر مهم اقتصادی دیگر که مورد توجه اقتصاددانان و سیاست‌گذاران می‌باشد، تورم است. به‌طورکلی، تورم آثار نامطلوب بر شرایط اقتصادی - اجتماعی یک جامعه دارد و فرایند رشد و توسعه اقتصادی را می‌تواند با چالش جدی روبه‌رو کند. در زمینه رابطه تورم و رشد اقتصادی در بین مکتب‌های مختلف اقتصادی، دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد. ازجمله نظریاتی که منطبق با وضعیت فعلی کشور است، به نظر برخی طرف‌داران مکتب فکری کلاسیک می‌توان اشاره کرد. مبتنی بر این نظر، نرخ‌های بالای تورم منجر به تخصیص نامتلسب منابع سرمایه‌گذاری به سمت فعالیت‌های کم‌تر تولیدی می‌شود. از سمت دیگر، بر اساس نظریه مقداری پول، در بلندمدت رشد حجم پول تنها سطح قیمت‌ها را افزایش می‌دهد و تأثیری بر متغیرهای واقعی مانند اشتغال، تولید و نرخ بهره واقعی ندارد. در صورت عدم مهار تورم و رشد این شاخص اقتصادی، میزان سرمایه‌گذاری در تولید به‌مراتب کمتر از گذشته خواهد بود. افزون بر تورم سالیانه، تورم انتظاری نیز اثری وسیع‌تر و سایه‌ای سنگین‌تر بر تولید و شاخص‌های اقتصادی دیگر ازجمله ضریب جینی در آینده خواهد داشت. تورم انتظاری را به گلوله‌برفی می‌توان تشبیه کرد که با ادامه روند شاخص‌های فعلی تورم، بهمن بزرگی را به راه خواهد انداخت. زمانی که کشور با تورم حدود ۴۷ درصد در بهمن ۱۴۰۱ مواجه بوده است، کمتر کار تولیدی و فعالیت اقتصادی را می‌توان شناخت که بازده بالاتر از این رقم (حداقل در کوتاه‌مدت) داشته باشد. نتیجه این امر، خروج نقدینگی در دست مردم به سمت فعالیت‌های نامولد از جمله خرید ملک، طلا و دلار خواهد بود. نفت نه‌تنها عامل بسیار تعیین کننده‌ای در عملکرد اقتصاد ایران، بلکه فراتر از آن همواره عنصری غالب در شکل‌گیری رفتار دولت‌ها، تحولات سیاسی و اجتماعی و روابط بین‌الملل بوده است. ایران معاصر، بخش عمده‌ای از زیرساخت‌ها و رفاه خود را وامدار نفت است؛ ولی از سوی دیگر، بسیاری از معضلات و مشکلات کشور نیز محصول نقش‌آفرینی بی‌قاعده این ثروت باارزش زیرزمینی در معادلات اقتصادی و سیاسی است. در اقتصاد ایران وابستگی شدید بودجه عمومی و حتی مخارج جاری دولت به درآمدهای نفتی و ماهیت پرنوسان درآمدهای مذکور و فقدان یک قاعده مالی مناسب برای نحوه مصرف درآمدهای نفتی، زمینه معضلاتی مانند بیماری هلندی، کسری بودجه ساختاری و بی‌ثباتی اقتصاد کلان و تورم را به دنبال داشته است.در برخی دوره‌ها، در اثر افزایش میزان صادرات یا افزایش قیمت‌های جهانی نفت، درآمدهای نفتی با افزایش قابل‌توجه مواجه شده است. با افزایش درآمدهای نفتی و در اثر اجبار بانک مرکزی به خرید ارز نفت، خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و پایه پولی نیز افزایش‌یافته و به‌صورت افزایش نرخ تورم در ادوار بعدی ظاهر شده است. از طرف دیگر، با افزایش جریان ورود ارز به اقتصاد و کاهش نرخ ارز حقیقی، قیمت نسبی کالاهای وارداتی کاهش‌یافته و فرایند صنعت زدایی و رکود صنعت اتفاق افتاده است. در دوره‌های وفور درآمدهای نفتی، دولت‌ها متناسب با افزایش درآمدهای نفتی، بر مخارج خود افزوده و تعهدات اجتماعی جدیدی را پذیرفته‌اند. در مقابل، با کاهش درآمدهای نفتی و ایجاد شکاف میان درآمدهای فعلی و ساختار هزینه‌ای برجای‌مانده از قبل، کسری بودجه ایجاد شده و آثار آن از طریق افزایش بدهی بخش دولتی به شبکه بانکی و انباشت بدهی دولت، با وقفه‌ای به متغیرهای پولی منتقل شده است که آن نیز به طریقی دیگر منجر به افزایش تورم و بی‌ثباتی اقتصاد شده است. به‌صورت کلی می‌توان بیان داشت که عواملی مانند وابستگی بودجه به نفت، وابستگی درآمدهای نفتی به متغیرهای برون‌زا، فقدان قاعده مالی و ناکارایی سیاست‌های پولی، موجب شده است عنصر نفت و درآمدهای نفتی به اصلی‌ترین عامل بی‌ثباتی اقتصاد ایران تبدیل شود. از راهکارهای دستیابی به کاهش تورم، انضباط پولی و مالی و پیشگیری از تشدید نقدینگی است. آن چیزی که در واکنش به تورم بالا کشور و در راستای حرکت به سمت رشد تولید باید مورد توجه قرار بگیرد، هدایت جریان نقدینگی ناشی از صادرات نفت و قطع وابستگی بودجه دولت به آن می‌باشد. نقدینگی ناشی از صادرات نفت باید در راستای توسعه زیرساخت پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها جهت تولید محصولات با ارزش‌افزوده بالاتر هزینه شود. به‌عنوان نمونه، حاشیه سود یک پالایشگاه در حالت مطلوب حدود ۶ دلار به‌ازای هر بشکه است؛ درحالی‌که برای مدل پتروپالایشگاهی این عدد می‌تواند تا حدود ۱۵ دلار رشد داشته باشد. این امر موجب افزایش درآمد دولت و جلوگیری از خام‌فروشی خواهد شد. از سوی دیگر، نیاز است که درآمدهای نفتی به‌عنوان عامل رشد توسعه پروژه‌های دیگر مورد بهره‌برداری قرار بگیرد. استفاده از درآمدهای نفتی در راستای توسعه زیرساخت‌های تولیدی کشور بجای استفاده از آن در پاسخ به کسری بودجه دولت، رشد تولید و افزایش اشتغال را به دنبال خواهد داشت. دولت به جهت حفظ تعادل خط بودجه خود و عدم حرکت در مسیر کسری بودجه، نیاز است روشی را در پی بگیرد که نه‌تنها به خلق نقدینگی منجر نمی‌شود، بلکه به تقویت پول ملی می‌انجامد. توجه به اهمیت تجارت جهانی و توسعه صادرات، جریان نقدینگی برای دولت ایجاد می‌کند که به‌موجب آن می‌تواند هزینه‌های بودجه‌ای خود را مدیریت کرده و قدرت پول ملی را افزایش دهد. این روش، عامل مهم ایجاد تورم را در ساختار اقتصادی کشور حذف خواهد کرد. سیاست‌گذاری‌های دولت در این حوزه باید شامل تشویق مردم به سرمایه‌گذاری در تولید، حرکت از بازرگانی به تجارت جهانی و هدایت بنگاه‌ها به ایجاد کسب‌وکارهای بین‌المللی باشد. صنعت نفت با جایگاه مهمی که در توسعه صنایع دیگر، اشتغال‌زایی و کشندگی عوامل اقتصادی دارد باید موردتوجه مسئولین و پژوهشگران توسعه صنعتی قرار بگیرد. نظر به تحولات مطرح شده در بخش‌های گوناگون می‌توان اذعان داشت که یکی از مهم‌ترین سیاست‌ها، مهار تورم، توجه به تولیدکنندگان داخلی و تسهیل ورود فناوری است. ازآنجایی‌که ایران یک کشور نفتی است باید بتواند با اخذ تصمیمات سیاسی صحیح علاوه بر حمایت از فعالین داخلی، چرخ اقتصادی را به حرکت در بیاورد. باتوجه‌به ازبین‌رفتن فرصت جوانی جمعیت در آینده نزدیک و لزوم رسیدن به اهداف توسعه هشت‌درصدی، نیاز است که صنعت نفت به‌عنوان موتور محرکه رشد اقتصادی کشور توسعه پیدا کند و روند بهبود و سلامت اقتصادی آغاز بشود. در راستای تدوین استراتژی و نقشه راه صنعت لازم است پس از تشخیص هدف اصلی صنعت، با نگاه به ظرفیت و ترکیب تولیدی، در صورت لزوم تغییرات ساختاری اعمال گردد.در پایان، آن چیزی که در پاسخ به بحران تورم و در راستای رونق تولید باید موردتوجه قرار بگیرد، اهمیت چگونگی هزینه‌کرد درآمدهای نفتی و حرکت به سمت توسعه صادراتی است. توجه دولت به صادرات و هزینه‌کرد درآمدهای نفتی جهت توسعه زیرساخت‌های تولیدی و ارتقا ظرفیت داخلی، منجر به مهار تورم و رشد تولید خواهد شد. شایان‌ذکر است که مجموع داده‌های کلان اقتصادی، ساختار اقتصادی کشور را شکل می‌دهند و رفتار مردم در چارچوب این ساختار بروز پیدا می‌کند. حال اگر وضعیت کلان روندهای اقتصادی در ایران مطلوب نباشد، باید سیاست‌ها با عنایت به تغییر ساختارهای اقتصادی، بجای کنترل رفتارهای اجتماعی شکل بگیرد.

Alborz.payam@gmail.com